

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АВТОМОБІЛЬНО-ДОРОЖНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Заступник ректора ХНАДУ
проф. _____ І.П. Гладкий

« ____ » _____ 2012 р.

ПАКЕТ
ЗАСОБІВ ДІАГНОСТУВАННЯ
РІВНЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
з дисципліни **Планування та контроль на підприємстві**
(за умовами кредитно-модульної системи)

Галузь знань – 0305 «Економіка та підприємництво»

Напрямок підготовки – 6.030504 «Економіка підприємства»

Харків 2012

Пакет засобів діагностування складений к.е.н., доцентом кафедри економіки підприємства, доцентом Горовою Ксенією Олександрівною.

Рецензент

доцент кафедри економіки підприємства
кандидат економічних наук, доцент

Д.А. Горовий

Пакет засобів діагностування розглянутий та ухвалений на засіданні кафедри економіки підприємства

(протокол №1 від «28» серпня 2012 р.)

Завідувач кафедри

доктор економічних наук, професор

І.А. Дмитрієв

Схвалено Радою (методичною комісією) факультету управління та бізнесу
(протокол №1 від «28» серпня 2012 р.)

Голова Ради (методичної комісії)

факультету Управління та бізнесу
доктор економічних наук, професор

І.А. Дмитрієв

«УЗГОДЖЕНО»

Завідувач випускової кафедри
економіки підприємства,
доктор економічних наук, професор

І.А. Дмитрієв

« ____ » _____ 2012 р.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИСТЕМНИЙ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ)

1. Опис навчальної дисципліни «Планування та контроль на підприємстві»

Характеристика обсягів підготовки	Характеристика лекційного потоку	Характеристика навчального процесу
Загальний обсяг – 5 кредитів	Галузь знань: 0305 «Економіка та підприємництво»	Навчальний курс – циклу нормативних дисциплін
Усього годин – 180	Напрямок підготовки 6.030504 «Економіка підприємства»	підготовки бакалаврів
Усього блоків змістових модулів - 3	Освітньо - кваліфікаційний рівень – бакалавр.	Рік підготовки - 4-й
Один блок змістових модулів 52 - 64 години		Семестр навчання 8-й
Усього змістових модулів – 17	Кількість навчальних груп в потоці – 2	Кількість лекційних годин – 34
Один змістовий модуль 6 - 22 години	Лектор, відповідальний за курс – к.е.н., доцент кафедри економіки підприємства Горова Ксенія Олександрівна	Практичні заняття, годин – 34
Всього аудиторних годин на тиждень – 4 години (2 години лекцій, 2 години практичних занять)		Самостійна робота, годин – 112
		Модульний контроль (види контролю: тестові роботи) Підсумковий контроль (види контролю: 8-й семестр - інтегрований іспит)

2. Основні терміни, поняття та їх визначення

У збірці використано терміни, подані у Законах України «Про вищу освіту» від 17.01.02р. № 2984-111 та «Про інноваційну діяльність» від 04.07.02 р. № 40-У, Державному класифікаторі професій ДК 003-95, Комплексі нормативних документів для розробки складових системи стандартів вищої освіти (додаток № 1 до наказу МОН України від 31.07.98 р. № 285 зі змінами та доповненнями, що введені розпорядженням МОН України від 05.03.01 р. № 28-р):

– *кредитно-модульна система організації навчального процесу* – це модель організації навчального процесу, яка ґрунтується на поєднанні модульних технологій навчання та залікових освітніх одиниць (залікових кредитів);

– *заліковий кредит* – це одиниця виміру навчального навантаження, необхідного для засвоєння змістових модулів або блоку змістових модулів;

– *модуль* – це задокументована завершена частина освітньо-професійної програми (навчальної дисципліни, практики, державної атестації), що реалізується відповідними формами навчального процесу;

– *змістовий модуль* – це система навчальних елементів, що поєднана за ознакою відповідності певному навчальному об'єкту;

– *заліковий модуль* (блок змістових модулів) – це задокументована завершена система змістових модулів освітньо-професійної програми (навчальної дисципліни, практики, державної атестації), що реалізується відповідними формами навчального процесу;

– *обсяг модуля* – це навчальне навантаження студента з даного модуля в кредитах, що включають аудиторну і самостійну роботу.

3. Загальні положення

Навчальна дисципліна розбивається на змістові модулі. У кожному модулі визначається тематика й обсяг лекцій, семінарських і практичних занять і самостійної роботи студентів, види контролю. За заліковими модулями розробляються пакети контрольних завдань, що містять перелік теоретичних питань і практичні завдання.

4. Модульний контроль

Система оцінки знань студентів за окремий заліковий модуль складається у балах рейтингу згідно таблиці 1.

Таблиця 1 - Система оцінки знань студентів і шкала оцінки (за кожний заліковий модуль)

За шкалою ECTS	За національною шкалою	За шкалою навчального закладу
A	Відмінно	90 – 100
BC	Добре	75 – 89
DE	Задовільно	60 – 74
FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	35 – 59
F	Незадовільно з обов'язковим повторним курсом	1 – 34

5. Підсумковий контроль

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 30.12.05 р. № 774, підсумкова оцінка Q знань з навчальної дисципліни визначається як середньозважена результатів засвоєння окремих залікових модулів, тобто

$$Q = \alpha_1 \cdot B_1 + \alpha_2 \cdot B_2 + \alpha_3 \cdot B_3,$$

де $\alpha_1 = \alpha_2 = \alpha_3 = 0,33$ – вагові коефіцієнти складності 1-го, 2-го та 3-го залікового модулів, відповідно;

B_1, B_2, B_3 – абсолютні значення оцінки знань (у балах, $1 \div 100$) за окремими заліковими модулями;

Q – значення підсумкової оцінки знань студентів (у балах, $1 \div 100$) за навчальну дисципліну.

6. Приклад оформлення результатів тестування

Результати тестування студент, не переписуючи самих тестових завдань, оформляє безпосередньо на тестовому бланку.

Приклад бланку тестового завдання

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Харківський національний автомобільно-дорожній університет
Кафедра економіки підприємства
Навчальна дисципліна: „Планування та контроль на підприємстві”
1 Проміжний тест
(балів)

Прізвище, ім'я, по батькові _____

Група _____

Дата контролю _____

Частина 1 (25 балів)

1. Розкрити теоретичне питання:

Сутність та роль планування в сучасній економічній ситуації

Частина 2 (10 балів)

2. Тестове завдання:

Принцип безперервності планування передбачає:

а) планування в економічній організації повинно мати системний характер, здійснюється на координації та організації планової діяльності;

б) підтримування безперебійності планової перспективи, взаємоузгодження довго-, середньо- та короткострокових планів, розроблені плани мають постійно змінювати один одного

в) надання планам і процесові планування здатності змінювати свій напрямок у зв'язку з виникненням непередбачених обставин;

г) складання планів підприємства з таким ступенем точності, який тільки може бути сумісним з рівнем нестабільності функціонування підприємства

Частина 3 (15 балів)

3. Надати визначення поняттю або продовжити вираз:

План збуту продукції - ...

Частина 4 (15 балів)

4. Навести формулу, за якою розраховується показник та розкрити умовні позначення:
Відносна доля ринку

Частина 5 (35 балів)

5. Розв'язати задачу:

На основі вихідних даних визначити плановий обсяг виробництва продукції в 2012 році, використовуючи екстраполяційний метод, а саме абсолютні показники ряду динаміки (середній абсолютний приріст обсягу виробництва за весь період дослідження).

Обсяг виробництва продукції, од.								
2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
135	144	137	152	160	180	179	194	205

7. Завдання до залікових модулів

7.1 Заліковий модуль 1

Планування виробництва і збуту продукції (за змістовними модулями 1,2,3)

Змістовний модуль 1. Сутність планування та особливості його здійснення на підприємстві.

Змістовний модуль 2. Система планів підприємства.

Змістовний модуль 3. Маркетингові дослідження, планування збуту і контролю продукції.

Змістовний модуль 4. Виробництво продукції.

Змістовний модуль 5. Оперативно-календарне планування і контроль

Частина 1

Умови виконання завдання: *Розкрити теоретичне питання*

Варіант
1. Сутність та роль планування в сучасній економічній ситуації
2. Концепції планування
3. Предмет та об'єкт планування
4. Методи планування
5. Можливі напрями планування на підприємстві
6. Принципи планування
7. Класифікація планів підприємства в залежності від обов'язковості виконання планових рішень та строків, на які розробляється план
8. Генеральний та стратегічний плани підприємства
9. Відмінності між стратегічним та тактичним планом підприємства
10. Бізнес-план та зведений план підприємства
11. Відмінності між тактичним та оперативно-календарним планом підприємства
12. Види маркетингових досліджень
13. Методи аналізу асортиментного портфелю
14. Застосування матриці БКГ при обґрунтуванні продуктової стратегії підприємства
15. Вибір маркетингової стратегії виходячи з елементів матриці БКГ
16. Методи розрахунку рекламного бюджету
17. Планування обсягу продажів
18. Планування збутової діяльності
19. Розробка виробничої програми підприємства
20. Етапи планування виробничої програми підприємства

21. Принципи розподілу річної виробничої програми між кварталами
22. Оперативно-календарне планування: календарне планування та диспетчерське регулювання
23. Внутрішньоцехове та міжцехове планування
24. Системи оперативно-календарного планування
25. Поняття рівномірності та ритмічності виробництва
26. Товарна продукція підприємства
27. Валова продукція підприємства
28. Реалізована продукція підприємства
29. Складові незавершеного виробництва та розрахунок його залишків у масовому виробництві.
30. Розрахунок залишків незавершеного виробництва у серійному та одиничному виробництві

Частина 2

Умови виконання завдання: *Тестове завдання*

1. Ціль науки планування як складової економічної науки:
 - а) розробка календарного плану графіку виробничої діяльності підприємства;
 - б) визначення основних принципів розробки бізнес-плану підприємства;
 - в) описати, обґрунтувати та передбачити процес і явища дійсності;
 - г) визначення найімовірніших варіантів розвитку подій.

2. Формальне планування:
 - а) засноване на кількісних моделях, що вважаються точним відображенням проблеми;
 - б) засноване на людських знаннях, інтуїції, досвіді;
 - в) дає можливість досягнути взаємодії об'єкту планування з зовнішнім середовищем, враховуючи ризикованість невизначених ситуацій;
 - г) засноване на використанні даних про світову макроекономічну ситуацію

3. Процес планування на підприємстві включає:
 - а) фазу постановки проблеми, фазу оцінювання альтернатив, фазу прийняття рішення, фазу реалізації рішення;
 - б) фазу постановки проблеми, фазу прийняття рішення, фазу реалізації рішення, фазу контролю за виконанням рішення;
 - в) фазу постановки проблеми, фазу пошуку альтернативних рішень, фазу оцінювання альтернатив, фазу прийняття рішення;
 - г) фазу постановки проблеми, фазу пошуку альтернативних рішень, фазу оцінювання альтернатив, фазу контролю за реалізацією альтернатив

4. Інкрементальне планування:
 - а) дає можливість досягнути взаємодії об'єкту планування з зовнішнім середовищем, враховуючи ризикованість невизначених ситуацій;
 - б) засноване на людських знаннях, інтуїції, досвіді;
 - в) засноване на кількісних моделях, що вважаються точним відображенням проблеми;
 - г) дозволяє передбачити події майбутнього з високою точністю

5. Методи планування в залежності від вихідної інформації для розрахунку планів розподіляються на:
 - а) ресурсний, цільовий;
 - б) кількісні, якісні;
 - в) статистичний, нормативний, факторний;

г) табличний, графічний, логіко-структурний.

6. Системне планування:

- а) засноване на кількісних моделях, що вважаються точним відображенням проблеми;
- б) засноване на людських знаннях, інтуїції, досвіді;
- в) дає можливість оцінити імовірність майбутніх подій;
- г) дає можливість досягнути взаємодії об'єкту планування з зовнішнім середовищем, враховуючи ризикованість невизначених ситуацій

7. Методи планування в залежності від принципу визначення планових показників розподіляються на:

- а) ресурсний, цільовий;
- б) кількісні, якісні;
- в) статистичний, нормативний, факторний;
- г) табличний, графічний, логіко-структурний.

8. Методи планування в залежності від способу розрахунків планових показників розподіляються на:

- а) ресурсний, цільовий;
- б) кількісні, якісні;
- в) статистичний, нормативний, факторний;
- г) табличний, графічний, логіко-структурний.

9. Методи планування в залежності від форми представлення планових показників розподіляються на:

- а) ресурсний, цільовий;
- б) кількісні, якісні;
- в) статистичний, нормативний, факторний;
- г) табличний, графічний, логіко-структурний.

10. До кількісних методів планування відноситься:

- а) експертний;
- б) евристичний;
- в) екстраполяційний;
- г) немає вірної відповіді

11. До якісних методів планування відноситься:

- а) екстраполяційний;
- б) експертний;
- в) абсолютних різниць;
- г) немає вірної відповіді

12. План підприємства:

- а) завчасно розроблена система заходів, що передбачає цілі, зміст, збалансовану взаємодію ресурсів, обсяг, методи, послідовність і строки виконання робіт по виробництву і реалізації продукції або наданню послуг
- б) план-графік виробництва продукції або надання послуг;
- в) економічно обґрунтований перелік заходів, що необхідні для забезпечення стабільного довгострокового функціонування підприємства;
- г) обґрунтування поточної та довгострокової діяльності підприємства та окремих його підрозділів для забезпечення беззбитковості його функціонування

13. Прогресивне планування:

- а) здійснюється, виходячи із планування підприємства, шляхом деталізації його показників зверху донизу по ієрархії;
- б) здійснюється від нижчих рівнів підприємства до вищих;
- в) здійснюється у два етапи: спочатку виробляється поточне планування за основними цілями (зверху-вниз), а потім розробляється кінцевий план на основі деталізованих планів (знизу-вгору);
- г) немає вірної відповіді

14. Ретроградне планування:

- а) здійснюється, виходячи із планування підприємства, шляхом деталізації його показників зверху донизу по ієрархії;
- б) здійснюється від нижчих рівнів підприємства до вищих;
- в) здійснюється у два етапи: спочатку виробляється поточне планування за основними цілями (зверху-вниз), а потім розробляється кінцевий план на основі деталізованих планів (знизу-вгору);
- г) немає вірної відповіді

15. Кругове планування:

- а) здійснюється, виходячи із планування підприємства, шляхом деталізації його показників зверху донизу по ієрархії;
- б) здійснюється від нижчих рівнів підприємства до вищих;
- в) здійснюється у два етапи: спочатку виробляється поточне планування за основними цілями (зверху-вниз), а потім розробляється кінцевий план на основі деталізованих планів (знизу-вгору);
- г) немає вірної відповіді

16. Принцип єдності планування передбачає:

- а) планування в економічній організації повинно мати системний характер, здійснюється на координації та організації планової діяльності;
- б) підтримування безперебійності планової перспективи, взаємоузгодження довго-, середньо- та короткострокових планів, розроблені плани мають постійно змінювати один одного
- в) надання планам і процесові планування здатності змінювати свій напрямок у зв'язку з виникненням непередбачених обставин
- г) складання планів підприємства з таким ступенем точності, який тільки може бути сумісним з рівнем нестабільності функціонування підприємства

17. Принцип безперервності планування передбачає:

- а) планування в економічній організації повинно мати системний характер, здійснюється на координації та організації планової діяльності;
- б) підтримування безперебійності планової перспективи, взаємоузгодження довго-, середньо- та короткострокових планів, розроблені плани мають постійно змінювати один одного
- в) надання планам і процесові планування здатності змінювати свій напрямок у зв'язку з виникненням непередбачених обставин
- г) складання планів підприємства з таким ступенем точності, який тільки може бути сумісним з рівнем нестабільності функціонування підприємства

18. Принцип гнучкості планування передбачає:

- а) планування в економічній організації повинно мати системний характер, здійснюється на координації та організації планової діяльності;

б) підтримування безперебійності планової перспективи, взаємоузгодження довго-, середньо- та короткострокових планів, розроблені плани мають постійно змінювати один одного

в) надання планам і процесові планування здатності змінювати свій напрямок у зв'язку з виникненням непередбачених обставин

г) складання планів підприємства з таким ступенем точності, який тільки може бути сумісним з рівнем нестабільності функціонування підприємства

19. Принцип точності планування передбачає:

а) планування в економічній організації повинно мати системний характер, здійснюється на координації та організації планової діяльності;

б) підтримування безперебійності планової перспективи, взаємоузгодження довго-, середньо- та короткострокових планів, розроблені плани мають постійно змінювати один одного

в) надання планам і процесові планування здатності змінювати свій напрямок у зв'язку з виникненням непередбачених обставин

г) складання планів підприємства з таким ступенем точності, який тільки може бути сумісним з рівнем нестабільності функціонування підприємства

20. Директивний план:

а) має спрямовуючий, рекомендаційний характер;

б) має обов'язковий характер для об'єкту планування;

в) включає оперативно-календарний розподіл обов'язків;

г) має стратегічний характер

21. Найнижчу ступінь деталізації планових показників має:

а) стратегічний план;

б) бізнес-план;

в) зведений план;

г) генерально-цільовий план

22. Розроблюється лише за необхідності:

а) тактичний план;

б) оперативно-календарний план;

в) бізнес-план;

г) немає вірної відповіді

23. За призначенням маркетингові дослідження підрозділяються на:

а) тематичні, програмні, систематичні;

б) пошукові, описові, пояснювальні, передбачальні;

в) дослідження ринку, потреб споживачів, конкурентів;

г) немає вірної відповіді.

24. Товарна продукція:

а) загальна вартість усіх видів готової продукції, напівфабрикатів, робіт і послуг виробничого характеру, призначених для продажу або реалізації різним споживачам;

б) вартість усієї виробленої в плановому періоді продукції, незалежно від ступеня її виготовлення;

в) продукція, яка відвантажується споживачеві, і за яку надійшли кошти на розрахунковий рахунок підприємства-постачальника або мають надійти у зазначений термін;

г) обсяг валової продукції незалежно від того, де вона буде використана, в межах підприємства, чи поза ним

25. Реалізована продукція:

- а) загальна вартість усіх видів готової продукції, напівфабрикатів, робіт і послуг виробничого характеру, призначених для продажу або реалізації різним споживачам;
- б) вартість усієї виробленої в плановому періоді продукції, незалежно від ступеня її виготовлення;
- в) продукція, яка відвантажується споживачеві, і за яку надійшли кошти на розрахунковий рахунок підприємства-постачальника або мають надійти у зазначений термін;
- г) обсяг валової продукції незалежно від того, де вона буде використана, в межах підприємства, чи поза ним

26. Валова продукція:

- а) загальна вартість усіх видів готової продукції, напівфабрикатів, робіт і послуг виробничого характеру, призначених для продажу або реалізації різним споживачам;
- б) вартість усієї виробленої в плановому періоді продукції, незалежно від ступеня її виготовлення;
- в) продукція, яка відвантажується споживачеві, і за яку надійшли кошти на розрахунковий рахунок підприємства-постачальника або мають надійти у зазначений термін;
- г) обсяг валової продукції незалежно від того, де вона буде використана, в межах підприємства, чи поза ним

27. До складу незавершеного виробництва входять:

- а) заготовки, деталі, закінчені вироби;
- б) сировина, матеріали, напівфабрикати;
- в) заготовки, деталі, комплекти, що підлягають подальшій обробці;
- г) заготовки, деталі, комплекти, що підлягають реалізації споживачу

28. До складу оперативного-календарного планування входять:

- а) календарне планування, диспетчерське регулювання;
- б) календарне планування, оперативне регулювання;
- в) диспетчерське регулювання, поточне планування;
- г) немає вірної відповіді

29. Календарне планування:

- а) деталізація річної виробничої програми підприємства за строками запуску-випуску кожного виду продукції і за виконавцями – в основних виробничих підрозділах першого півня (заводах виробничого об'єднання або цехах), а в середині – на виробничих дільницях та робочих місцях;
- б) процес, який забезпечує оперативне регулювання процесу виробництва шляхом систематичного обліку та контролю за виконанням змінно-добових завдань, поточної підготовки виробництва, оперативного усунення недоліків і відхилень, що виникають;
- в) охоплює встановлення цехам взаємозв'язаних виробничих завдань, розроблених за даними виробничої програми підприємства, і забезпечення узгодженості в роботі цехів з виконання цієї програми;
- г) забезпечує розроблення виробничих програм і планів-графіків для виробничих дільниць, ліній, робочих місць; складання планових завдань на місяць і коротші відрізки часу (декаду, тиждень, добу, зміну); контроль за виконанням планових завдань; координацію роботи пов'язаних дільниць, ліній, робочих місць; регулювання роботи допоміжних служб цеху щодо забезпечення основного виробництва

30. Міжцехове планування:

- а) деталізація річної виробничої програми підприємства за строками запуску-випуску

кожного виду продукції і за виконавцями – в основних виробничих підрозділах першого півня (заводах виробничого об'єднання або цехах), а в середині – на виробничих дільницях та робочих місцях;

б) процес, який забезпечує оперативне регулювання процесу виробництва шляхом систематичного обліку та контролю за виконанням змінно-добових завдань, поточної підготовки виробництва, оперативного усунення недоліків і відхилень, що виникають;

в) охоплює встановлення цехам взаємозв'язаних виробничих завдань, розроблених за даними виробничої програми підприємства, і забезпечення узгодженості в роботі цехів з виконання цієї програми;

г) забезпечує розроблення виробничих програм і планів-графіків для виробничих дільниць, ліній, робочих місць; складання планових завдань на місяць і коротші відрізки часу (декаду, тиждень, добу, зміну); контроль за виконанням планових завдань; координацію роботи пов'язаних дільниць, ліній, робочих місць; регулювання роботи допоміжних служб цеху щодо забезпечення основного виробництва

Частина 3

Умови виконання завдання: *Надати визначення поняттю або продовжити вираз:*

1. Предмет планування - ...
2. Об'єктом планування є ...
3. Формальне планування - ...
4. Рівномірне виробництво...
5. Ритмічне виробництво...
6. Завдання оперативно-календарного планування...
7. Календарне планування - ...
8. Диспетчерське регулювання - ...
9. Міжцехове планування - ...
10. Внутрішньоцехове планування - ...
11. Реалізована продукція – ...
12. Товарна продукція - ...
13. Валова продукція - ...
14. Виробнича програма підприємства визначає...
15. Асортимент - ...
16. Номенклатура - ...
17. Основне завдання плану збуту - ...
18. Директивне планування ...
19. Індикативне планування...
20. План підприємства - ...
21. Незавершене виробництво - ...
22. Виробнича програма підприємства включає...
23. План збуту продукції - ...
24. Метод конкурентного паритету - ...
25. Сегменти матриці БКГ:...
26. Довгостроковий план - ...
27. Прогресивне планування - ...
28. Ретроградне планування - ...
29. Кругове планування - ...
30. Системний підхід до планування передбачає...

Частина 4

Умови виконання завдання: *Навести формулу, за якою розраховується показник та розкрити умовні позначення:*

1. Плановий обсяг виробництва продукції в натуральних показниках, виходячи з плану

постачання.

2. Залишки готової продукції на кінець періоду.
3. Обсяг товарної продукції підприємства.
4. Обсяг валової продукції підприємства.
5. Обсяг реалізованої продукції підприємства.
6. Залишки незавершеного виробництва на кінець періоду при масовому виробництві.
7. Залишки незавершеного виробництва на кінець періоду при серійному виробництві.
8. Залишки незавершеного виробництва на кінець періоду при одиничному виробництві.
9. Коефіцієнт рівномірності виконання виробничої програми.
10. Коефіцієнт рівномірності, що розраховується на основі коефіцієнту варіації.
11. Темп зростання ринку.
12. Відносна частка ринку.

Частина 5

Умови виконання завдання: *Розв'язати задачу:*

1. На основі вихідних даних визначити плановий обсяг виробництва продукції в 2009 році, використовуючи екстраполяційний метод, а саме абсолютні показники ряду динаміки (середній абсолютний приріст обсягу виробництва за весь період дослідження).

Обсяг виробництва продукції, од.								
2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
135	144	137	152	160	180	179	194	205

2. На основі вихідних даних визначити плановий обсяг виробництва продукції в 2009 році, використовуючи екстраполяційний метод, а саме відносні показники ряду динаміки (середньорічний темп зростання обсягу виробництва).

Обсяг виробництва продукції, од.								
2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
135	144	137	152	160	180	179	194	205

3. Підприємство випускає 3 види продукції. В таблиці наведені дані щодо обсягу реалізації продукції за 2 останні роки, частку ринку підприємства та його головного конкурента.

Продукція	Обсяг реалізації в 2007 р., од.	Обсяг реалізації в 2008 р. од.	Часка ринку підприємства, %	Частка ринку головного конкурента, %
А	100	150	15	35
Б	200	160	30	25
В	350	400	45	22

Побудувати матрицю Бостонської консалтингової групи і сформулювати продуктову стратегію підприємства

4. Підприємство випускає три види продукції А, Б і В. Виробництво продукції серійне. Крім того підприємством було також надано послуг стороннім організаціям на суму 300 тис. грн. Розробити план виробництва продукції в натуральному і грошовому вигляді, обчислити обсяг товарної продукції, якщо відомо, що:

обсяг поставок А - 100 тис.од., Б – 30 тис. од., В – 200 тис.од.

середній термін зберігання продукції на складі А – 3 дні, Б – 5 днів, В – 10 днів.

запаси готової продукції на початок періоду А – 20 тис.од., Б – 3 тис.од., В – 17 тис.од.

ціна одиниці продукції А – 50 грн., Б – 30 грн., В – 10 грн.

5. Підприємство випускає три види продукції А, Б і В. Виробництво продукції серійне. Обчислити плановий місячний обсяг валової продукції, якщо відомо, що:

плановий обсяг виробництва А – 10 од., Б – 15 од., В – 5 од.
 собівартість одиниці продукції А – 2 грн., Б – 3 грн., В – 5 грн.
 тривалість виробничого циклу виготовлення А – 3 дні, Б – 2 дні, В – 7 днів.
 коефіцієнт наростання витрат для усіх видів продукції дорівнює 0,43
 залишки незавершеного виробництва на початок періоду продукції А – 10 грн., Б – 12 грн.,
 В 4 грн.
 ціна одиниці продукції А – 4 грн., Б – 5 грн., В – 10 грн.

6. Оцінити ритмічність і рівномірність виробництва за допомогою подекадного методу та коефіцієнта рівномірності на основі вихідних даних:

декада	Плановий обсяг виробництва, од.	Фактичний обсяг виробництва, од.	Кількість робочих днів у декаді
1	10	8	6
2	20	25	8
3	15	13	7

7.2 Заліковий модуль 2

Теоретичні основи обґрунтування доцільності проекту (за змістовними модулями 4, 5, 6, 7, 8)

Змістовий модуль 6. Матеріально-технічне забезпечення виробництва

Змістовий модуль 7. Забезпечення операційної діяльності виробничою потужністю

Змістовий модуль 8. Персонал і оплата праці

Змістовий модуль 9. Виробнича інфраструктура

Частина 1 (25 балів)

Частина 1

Умови виконання завдання: *Розкрити теоретичне питання*

Варіант
1. Зміст та призначення плану матеріально-технічного забезпечення
2. Баланс матеріально-технічного забезпечення
3. Планування потреби в основних матеріалах
4. Планування потреби в матеріальних ресурсах
5. Планування потреби в обладнанні
6. Планування потреби в електроенергії та паливі
7. Види запасів
8. Склад запасів підприємства
9. Системи управління запасами
10. Особливості визначення потреби у матеріальних ресурсах залежно від типу виробництва
11. Поняття виробничої потужності та етапи її планування
12. Види виробничої потужності та показники її виміру
13. Послідовність визначення виробничої потужності
14. Розрахунок виробничої потужності підприємства
15. Концепції планування виробничої потужності
16. Кадрове планування на підприємстві
17. Методи планування чисельності працівників
18. Планування продуктивності праці
19. Планування фонду оплати праці
20. Виробнича інфраструктура, її підрозділи
21. Інструментальне господарство підприємства
22. Транспортне обслуговування виробництва
23. Визначення оптимальної партії замовлення матеріалів

24. Побудова графіку залишків запасів матеріалів на підприємстві
25. Планування потреби в матеріалах для поповнення незавершеного виробництва
26. Фактори впливу на продуктивність праці персоналу
27. Способи підвищення продуктивності праці
28. Планування фонду оплати праці основних працівників
29. Планування місячного фонду оплати праці
30. Планування годинного фонду оплати праці

Частина 2

Умови виконання завдання: *Тестове завдання*

1. Матеріально-технічне забезпечення:
 - а) вид комерційної діяльності щодо забезпечення матеріально-технічними ресурсами процесу виробництва, здійснюваної, як правило, до початку виробництва;
 - б) планування залишку запасів на складі підприємств;
 - в) включає складання плану-гафіку замовлення матеріалів, планування виробничої потужності, планування персоналу та оплати праці;
 - г) вид комерційної діяльності щодо забезпечення матеріально-технічними та фінансовими ресурсами процесу виробництва, здійснюваної, як правило, до початку виробництва.

2. Транзитна форма матеріально-технічного забезпечення передбачає, що:
 - а) ресурси постачаються на підприємство відділом постачання;
 - б) ресурси постачаються споживачу безпосередньо від виробника;
 - в) ресурси постачаються на підприємство через посередників;
 - г) ресурси постачаються споживачу у вигляді державних дотацій.

3. Складська форма матеріально-технічного забезпечення передбачає, що:
 - а) ресурси постачаються на підприємство відділом постачання;
 - б) ресурси постачаються споживачу безпосередньо від виробника;
 - в) ресурси постачаються на підприємство через посередників;
 - г) ресурси постачаються споживачу у вигляді державних дотацій.

4. Планування потреби в матеріальних ресурсах методом прямого розрахунку:
 - а) здійснюється відповідно до виробничої програми на плановий період при встановлених нормах витрат сировини і матеріалів;
 - б) здійснюється на основі аналізу використання матеріалів в минулих періодах;
 - в) здійснюється відповідно до потреби в матеріальних ресурсах в базовому періоді й коригується в залежності від зміни виробничої програми та зниження норм витрат матеріалів;
 - г) передбачає, що матеріальні витрати за допомогою відповідних коефіцієнтів порівнюються до виробів, що мають обґрунтовані норми витрат матеріалів

5. Планування потреби в матеріальних ресурсах методом екстраполяції:
 - а) здійснюється відповідно до виробничої програми на плановий період при встановлених нормах витрат сировини і матеріалів;
 - б) здійснюється на основі аналізу використання матеріалів в минулих періодах;
 - в) здійснюється відповідно до потреби в матеріальних ресурсах в базовому періоді й коригується в залежності від зміни виробничої програми та зниження норм витрат матеріалів;
 - г) передбачає, що матеріальні витрати за допомогою відповідних коефіцієнтів порівнюються до виробів, що мають обґрунтовані норми витрат матеріалів

6. Планування потреби в матеріальних ресурсах методом аналогії:
 - а) здійснюється відповідно до виробничої програми на плановий період при встановлених нормах витрат сировини і матеріалів;

- б) здійснюється на основі аналізу використання матеріалів в минулих періодах;
- в) здійснюється відповідно до потреби в матеріальних ресурсах в базовому періоді й коригується в залежності від зміни виробничої програми та зниження норм витрат матеріалів;
- г) передбачає, що матеріальні витрати за допомогою відповідних коефіцієнтів прирівнюються до виробів, що мають обґрунтовані норми витрат матеріалів

7. Планування потреби в матеріальних ресурсах методом динамічних коефіцієнтів:

- а) здійснюється відповідно до виробничої програми на плановий період при встановлених нормах витрат сировини і матеріалів;
- б) здійснюється на основі аналізу використання матеріалів в минулих періодах;
- в) здійснюється відповідно до потреби в матеріальних ресурсах в базовому періоді й коригується в залежності від зміни виробничої програми та зниження норм витрат матеріалів;
- г) передбачає, що матеріальні витрати за допомогою відповідних коефіцієнтів прирівнюються до виробів, що мають обґрунтовані норми витрат матеріалів

8. До запасів належать:

- а) незавершене виробництво, виробничі запаси, готова продукція, виробниче обладнання;
- б) незавершене виробництво, виробничі запаси, готова продукція, товари;
- в) основні та оборотні кошти підприємства;
- г) незавершене виробництво, виробничі запаси, готова продукція, реалізована продукція.

9. Поточний запас:

- а) гарантує безперервність виробництва у випадках відхилень від прийнятих інтервалів постачань;
- б) призначений для безперервного забезпечення виробництва в період між двома поставками матеріалів;
- в) час на підготовчі операції із виробничими запасами до можливого їх використання в технологічному процесі;
- г) необхідний на час підготовки доставлених на підприємство матеріалів для виробничого споживання.

10. Страховий запас:

- а) гарантує безперервність виробництва у випадках відхилень від прийнятих інтервалів постачань;
- б) призначений для безперервного забезпечення виробництва в період між двома поставками матеріалів;
- в) час на підготовчі операції із виробничими запасами до можливого їх використання в технологічному процесі;
- г) необхідний на час підготовки доставлених на підприємство матеріалів для виробничого споживання.

11. Підготовчий запас:

- а) гарантує безперервність виробництва у випадках відхилень від прийнятих інтервалів постачань;
- б) призначений для безперервного забезпечення виробництва в період між двома поставками матеріалів;
- в) час на підготовчі операції із виробничими запасами до можливого їх використання в технологічному процесі;
- г) необхідний на час підготовки доставлених на підприємство матеріалів для виробничого споживання.

12. Технологічний запас:

- а) гарантує безперервність виробництва у випадках відхилень від прийнятих інтервалів постачань;
- б) призначений для безперервного забезпечення виробництва в період між двома поставками матеріалів;
- в) час на підготовчі операції із виробничими запасами до можливого їх використання в технологічному процесі;
- г) необхідний на час підготовки доставлених на підприємство матеріалів для виробничого споживання.

13. Система «максимум-мінімум»:

- а) передбачає визначення оптимального розміру партій замовлення запасів;
- б) передбачає, що запаси поповнюються до рівня не нижчого за їхню мінімальну величину, а після надходження чергової партії не бувають більшими за встановлену максимальну кількість;
- в) передбачає, що матеріали поступають через визначені проміжки часу, а їх необхідний обсяг замовляється виходячи з потреби на момент замовлення;
- г) немає вірної відповіді.

14. Система стандартних партій:

- а) передбачає визначення оптимального розміру партій замовлення запасів;
- б) передбачає, що запаси поповнюються до рівня не нижчого за їхню мінімальну величину, а після надходження чергової партії не бувають більшими за встановлену максимальну кількість;
- в) передбачає, що матеріали поступають через визначені проміжки часу, а їх необхідний обсяг замовляється виходячи з потреби на момент замовлення;
- г) немає вірної відповіді.

15. Система з фіксованим інтервалом замовлення:

- а) передбачає визначення оптимального розміру партій замовлення запасів;
- б) передбачає, що запаси поповнюються до рівня не нижчого за їхню мінімальну величину, а після надходження чергової партії не бувають більшими за встановлену максимальну кількість;
- в) передбачає, що матеріали поступають через визначені проміжки часу, а їх необхідний обсяг замовляється виходячи з потреби на момент замовлення;
- г) немає вірної відповіді.

16. При одиничному виробництві використовується:

- а) централізована система забезпечення цехів;
- б) децентралізована система поставки матеріалів в цеха;
- в) централізована система забезпечення робочих місць;
- г) немає вірної відповіді.

17. Виробнича потужність підприємства:

- а) це середній випуск продукції необхідної якості в передбаченій номенклатурі за звітний період при повному завантаженні обладнання та виробничих площ у прийнятому режимі роботи з урахуванням застосування передової технології, організації виробництва і праці.
- б) сукупність виробничого обладнання підприємства
- в) це максимально можливий випуск продукції необхідної якості в передбаченій номенклатурі за певний час при повному завантаженні обладнання та виробничих площ у прийнятому режимі роботи з урахуванням застосування передової технології, організації виробництва і праці.
- г) первісна вартість основних фондів, що використовуються в основній діяльності

підприємства.

18. Проектна виробнича потужність:

- а) фактично досягнута потужність;
- б) для покриття «пікових» навантажень у деяких галузях;
- в) максимально можлива виробнича потужність;
- г) визначається у процесі проектування.

19. Резервна виробнича потужність:

- а) фактично досягнута потужність;
- б) для покриття «пікових» навантажень у деяких галузях;
- в) максимально можлива виробнича потужність;
- г) визначається у процесі проектування.

20. Поточна виробнича потужність:

- а) фактично досягнута потужність;
- б) для покриття «пікових» навантажень у деяких галузях;
- в) максимально можлива виробнича потужність;
- г) визначається у процесі проектування.

21. Концепція ефекту масштабу виробництва:

- а) передбачає, що протягом того як підприємство випускає все більший обсяг продукції, воно накопичує досвід найбільш ефективних методів виробництва, завдяки чому в змозі скорочувати витрати виробництва на цілком передбачуваній основі;
- б) передбачає, що підприємства працюють із найбільшою ефективністю в тому випадку, якщо вони націлені на виконання обмеженої кількості конкретних виробничих завдань;
- в) передбачає, що при збільшенні обсягів виробництва скорочуються витрати на одиницю продукції, однак на певному етапі росту підприємство стає занадто великим і спостерігається негативний ефект, пов'язаний з масштабами виробництва;
- г) означає здатність підприємства швидко збільшувати або зменшувати обсяг виробництва або переводити потужності з випуску однієї продукції на випуск інших товарів.

22. Концепція використання властивостей кривої зростання продуктивності:

- а) передбачає, що протягом того як підприємство випускає все більший обсяг продукції, воно накопичує досвід найбільш ефективних методів виробництва, завдяки чому в змозі скорочувати витрати виробництва на цілком передбачуваній основі;
- б) передбачає, що підприємства працюють із найбільшою ефективністю в тому випадку, якщо вони націлені на виконання обмеженої кількості конкретних виробничих завдань;
- в) передбачає, що при збільшенні обсягів виробництва скорочуються витрати на одиницю продукції, однак на певному етапі росту підприємство стає занадто великим і спостерігається негативний ефект, пов'язаний з масштабами виробництва;
- г) означає здатність підприємства швидко збільшувати або зменшувати обсяг виробництва або переводити потужності з випуску однієї продукції на випуск інших товарів.

23. Концепція фокусування потужностей:

- а) передбачає, що протягом того як підприємство випускає все більший обсяг продукції, воно накопичує досвід найбільш ефективних методів виробництва, завдяки чому в змозі скорочувати витрати виробництва на цілком передбачуваній основі;
- б) передбачає, що підприємства працюють із найбільшою ефективністю в тому випадку, якщо вони націлені на виконання обмеженої кількості конкретних виробничих завдань;
- в) передбачає, що при збільшенні обсягів виробництва скорочуються витрати на одиницю продукції, однак на певному етапі росту підприємство стає занадто великим і спостерігається

негативний ефект, пов'язаний з масштабами виробництва;

г) означає здатність підприємства швидко збільшувати або зменшувати обсяг виробництва або переводити потужності з випуску однієї продукції на випуск інших товарів.

24. Концепція гнучкості виробничих потужностей:

а) передбачає, що протягом того як підприємство випускає все більший обсяг продукції, воно накопичує досвід найбільш ефективних методів виробництва, завдяки чому в змозі скорочувати витрати виробництва на цілком передбачуваній основі;

б) передбачає, що підприємства працюють із найбільшою ефективністю в тому випадку, якщо вони націлені на виконання обмеженої кількості конкретних виробничих завдань;

в) передбачає, що при збільшенні обсягів виробництва скорочуються витрати на одиницю продукції, однак на певному етапі росту підприємство стає занадто великим і спостерігається негативний ефект, пов'язаний з масштабами виробництва;

г) означає здатність підприємства швидко збільшувати або зменшувати обсяг виробництва або переводити потужності з випуску однієї продукції на випуск інших товарів.

25. Показники оцінки продуктивності праці:

а) трудомісткість, фонд робочого часу;

б) трудомісткість, виробіток;

в) коефіцієнт виконання норм, виробіток;

г) немає вірної відповіді.

26. Планування чисельності працівників методом екстраполяції:

а) здійснюється з використанням планової виробничої програми і планового рівня продуктивності праці;

б) здійснюється на основі динаміки чисельності персоналу у минулих періодах;

в) передбачає використання індексів продуктивності праці та зростання обсягу виробництва продукції у плановому році

г) передбачає розрахунок за кожною категорією працівників.

27. Планування чисельності працівників деталізованим методом:

а) здійснюється з використанням планової виробничої програми і планового рівня продуктивності праці;

б) здійснюється на основі динаміки чисельності персоналу у минулих періодах;

в) передбачає використання індексів продуктивності праці та зростання обсягу виробництва продукції у плановому році

г) передбачає розрахунок за кожною категорією працівників.

28. Планування чисельності працівників на основі продуктивності праці:

а) здійснюється з використанням планової виробничої програми і планового рівня продуктивності праці;

б) здійснюється на основі динаміки чисельності персоналу у минулих періодах;

в) передбачає використання індексів продуктивності праці та зростання обсягу виробництва продукції у плановому році

г) передбачає розрахунок за кожною категорією працівників.

29. Метод планування чисельності робітників коригуванням базової чисельності:

а) здійснюється з використанням планової виробничої програми і планового рівня продуктивності праці;

б) здійснюється на основі динаміки чисельності персоналу у минулих періодах;

в) передбачає використання індексів продуктивності праці та зростання обсягу виробництва продукції у плановому році

г) передбачає розрахунок за кожною категорією працівників.

30. Плановий фонд оплати праці складається

- а) з фонду основної та фонду додаткової заробітної плати;
- б) з фонду основної та фонду додаткової заробітної плати, а також інших заохочувальних і компенсаційних виплат;
- в) з фонду погодинної та відрядної оплати праці;
- г) з фонду оплати праці основних та допоміжних працівників.

Частина 3

Умови виконання завдання: **Надати визначення поняттю або продовжити вираз:**

1. Матеріально-технічне забезпечення - ...
2. Основним завданням планування матеріально-технічного забезпечення є...
3. Транзитна форма роботи з постачальниками передбачає...
4. Складська форми роботи з постачальниками передбачає...
5. Підготовчий запас - ...
6. Максимальний запас - ...
7. Поточний запас - ...
8. Страховий запас - ...
9. Управління запасами - ...
10. Виробнича потужність підприємства - ...
11. Кадри підприємства - ...
12. Штатний розклад - ...
13. Виробнича інфраструктура - ...
14. Підрозділи виробничої інфраструктури виконують такі функції:...
15. Інструментальне господарство - ...
16. Вантажний оборот - ...
17. Годинний фонд оплати праці складається з ...
18. Денний фонд оплати праці складається з...
19. Місячний, кварталний, річний фонд оплати праці складається з...
20. Необхідні наступні вихідні дані для планування чисельності працівників...
21. Планування виробничої потужності здійснюється в два етапи: ...
22. Виробнича потужність вимірюється за допомогою показників
23. Оптимальна партія постачання...
24. Система управління запасами з фіксованим інтервалом замовлення...
25. Регулювання запасів здійснюється за допомогою наступних систем:...
26. До запасів належать...
27. Планування потреби в матеріалах для ремонту обладнання...
28. Планування потреби в матеріальних ресурсах для НДДКР...
29. Планування потреби в матеріальних ресурсах на ремонт будівель та споруд...
30. Планування потреби в мастильних матеріалах...

Частина 4

Умови виконання завдання: **Навести формулу, за якою розраховується показник та розкрити умовні позначення:**

1. Матеріальний баланс
2. Планова потреба в матеріалах, розрахована методом прямого розрахунку
3. Планова потреба в матеріалах, розрахована методом аналогії
4. Планова потреба в матеріалах, розрахована методом динамічних коефіцієнтів
5. Планова потреба в електроенергії
6. Максимальний запас

7. Страховий запас
8. Точка замовлення
9. Оптимальна партія поставки матеріалів
10. Середньорічна виробнича потужність
11. Коефіцієнт виконання норм
12. Виробнича потужність підприємства
13. Виробіток
14. Планова чисельність працівників, розрахована на основі продуктивності праці
15. Планова чисельність працівників, розрахована на основі коригування базової чисельності
16. Планова чисельність основних робітників, розрахована деталізованим методом
17. Планова чисельність допоміжних робітників, розрахована деталізованим методом
18. Фонд оплати праці

Частина 5

Умови виконання завдання: **Розв'язати задачу:**

1. Виробнича програма підприємства 150 тис.од., середня годинна тарифна ставка 9,7 грн. Трудомісткість виготовлення одиниці продукції 0,45 год. Премії за виконання виробничих завдань – 30%; доплати за роботу у нічний час – 0,2 тарифної ставки 3-го розряду за одну годину роботи у нічний час; доплати бригадирам за керівництво бригадою – 0,21% до нормованої заробітної плати з премією; доплати за скорочений робочий день і за перерви в роботі, передбачені законодавством – 0,1 % до нормованої заробітної плати з премією; середня тривалість чергових і додаткових відпусток – 26,5 днів.

Підприємство працює 250 днів у 2 зміни (2 години роботи у нічний час). Годинна тарифна ставка робітника третього розряду дорівнює 5,6 грн.

Розрахувати річний фонд оплати праці основних робітників та їх середню заробітну плату.

2. Результати роботи підприємств, що належать до виробничого об'єднання, наведені в таблиці.

Показник	Підприємство А	Підприємство Б	Підприємство В	Підприємство Г
Валова продукція, тис.грн.	2200	2200	900	1400
Середньосписочна чисельність працівників, чол.	800	900	600	200

В плановому році у зв'язку зі зміною ринкової кон'юнктури та впровадженням запланованих організаційних та технологічних заходів у виробництво очікуються наступні зміни:

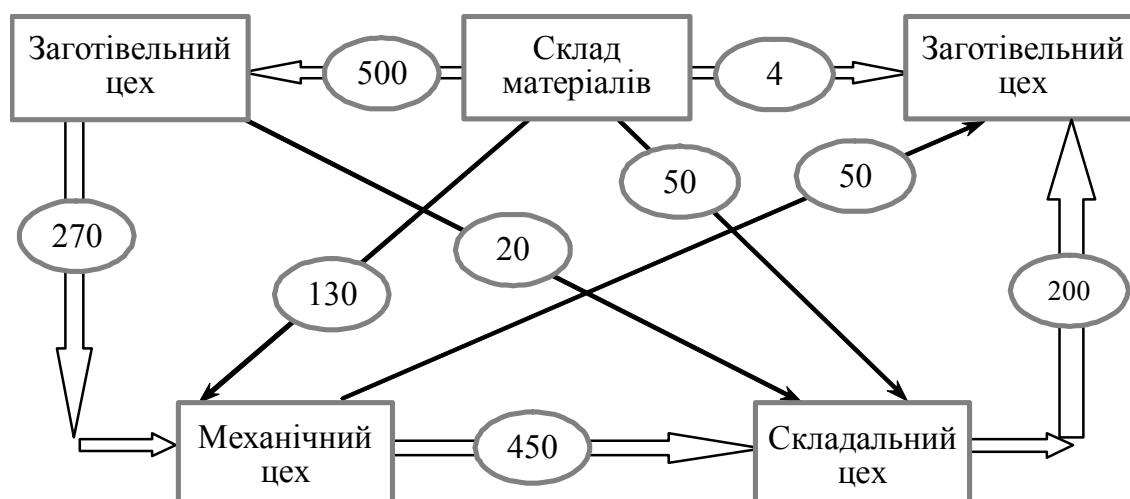
- 1) на підприємстві А – приріст валової продукції на 10% і зростання виробітку на 12%;
- 2) на підприємстві Б - приріст валової продукції на 10% і зростання виробітку на 15%;
- 3) на підприємстві В без змін;
- 4) на підприємстві Г - зниження валової продукції на 5% і зростання виробітку на 20%.

Визначити по кожному підприємству і виробничому об'єднанню в цілому:

- 1) досягнутий у звітному періоді рівень продуктивності праці одного працівника;
- 2) плановий обсяг валової продукції;
- 3) плановий рівень продуктивності праці одного працівника;
- 4) планову середньосписочну чисельність працівників.

3. На основі схеми вантажопотоків підприємства побудувати шахову відомість

внутрішніх вантажопотоків

4. Чисельність працівників у базовому році становила 200 осіб. В базовому році було досягнуто обсяг виробництва у розмірі 1200 од. продукції, який заплановано збільшити на 700 од. у плановому році. Завдяки поліпшенню організації праці та впровадження провідних технологій у виробництво у плановому році очікується підвистити продуктивність праці на 17% порівняно з базовим. Розрахувати планову чисельність працівників підприємства.

5. Виробнича програма підприємства на III квартал становить 300 од. продукції. Витрати матеріалів на одиницю продукції становлять 3 кг. Транспортно-заготівельні витрати становлять 450 грн. Ціна кг матеріалів становить 22 грн. Частка витрат на утримання матеріалу становить 14% в його ціні. Розрахувати оптимальний розмір партії замовлення, побудувати графік замовлення матеріалу (по осі X дні кварталу, по осі Y залишок матеріалу на складі). Режим роботи підприємства безперервний.

6. Виробнича програма підприємства на червень становить 400 од. продукції. Витрати матеріалів на одиницю продукції становлять 2 кг. Період між двома поставками матеріалів – 11 днів. Відомо, що минулого місяця постачальник затримав поставку на 2 і 4 дні. Перед використанням матеріалу у виробництві він потребує сортування, що триває 1 день, та термічної обробки, що триває 2 дні. Залишок матеріалу на початок місяця становить 23 кг. Скласти графік замовлення матеріалу (по осі X дні місяця, по осі Y залишок матеріалу на складі). Режим роботи підприємства – 5 днів на тиждень.

7.3 Заліковий модуль 3

Управління проектом. Юридичне забезпечення проектів. (за змістовними модулями 9,10,11,12,13)

Змістовий модуль 9. Витрати виробництва

Змістовий модуль 10. Фінансове планування і контроль на підприємстві

Змістовий модуль 11. Бізнес-планування

Змістовий модуль 12. Планування і контроль оновлення продукції

Змістовий модуль 13. Організаційно-технічний розвиток

Частина 1

Умови виконання завдання: *Розкрити теоретичне питання*

Варіант
1. Мета та завдання розробки плану собівартості продукції.

2. Послідовність розробки плану собівартості продукції.
3. Схема процедури планування витрат підприємства.
4. Фактори, що впливають на собівартість продукції підприємства.
5. Методи розрахунку собівартості продукції.
6. Метод загальної калькуляції.
7. Розрахунок матеріальних витрат підприємства.
8. Включення загальновиробничих витрат до собівартості окремих видів продукції.
9. Метод позамовної калькуляції.
10. Метод попроцесної калькуляції.
11. Визначення собівартості готової та реалізованої продукції
12. Планування зведеного кошторису витрат на виробництво.
13. Поняття і основні завдання фінансового планування на підприємстві
14. Джерела фінансування
15. Методи фінансового планування.
16. Етапи процесу фінансового планування
17. Основні складові фінансового плану підприємства.
18. Основні складові оперативного фінансового плану підприємства.
19. Порядок визначення прибутку підприємства.
20. Методи планування прибутку.
21. Планування рентабельності.
22. Аналіз «витрати — обсяг — прибуток».
23. Формування планів оновлення продукції.
24. Розрахунок ефективності оновлення продукції.
25. Планування витрат на підготовку й освоєння виробництва нової продукції.
26. Планування технічного та організаційного розвитку підприємства.
27. Методи та показники оцінки ефективності організаційно технічних заходів.
28. Планування реалізації проектів організаційно-технічного розвитку підприємства.
29. Оцінка результатів реалізації плану організаційно-технічного розвитку підприємства
30. Складові бізнес-плану підприємства

Частина 2

Умови виконання завдання: *Тестове завдання*

1. Ціль планування собівартості – це...
 - а) процес визначення цілей, які підприємство передбачає досягти за певний період;
 - б) наукове обґрунтування програми розвитку підприємства;
 - в) максимальне задоволення потреб споживачів у високоякісній продукції;
 - г) економічно обґрунтоване визначення величини витрат, необхідних у плановому періоді для виробництва кожного виду і всієї промислової продукції підприємства, яка відповідає вимогам щодо якості.

2. Витрати виробництва – це...
 - а) програма економії ресурсів виробництва;
 - б) показник якості;
 - в) один з результативних показників;
 - г) вартість тільки готової продукції.

3. Виходячи з планових обсягів господарської діяльності та нормативної потреби у виробничих запасах, трудових ресурсах і необоротних матеріальних та нематеріальних активах, визначаються...
 - а) планові витрати підприємства;

- б) створена на підприємстві вартість;
- в) внутрішньозаводський оборот підприємства;
- г) тривалість виробничого циклу.

4. Залежно від характеру та призначення виконуваних процесів виробництво поділяється на...

- а) основне і допоміжне;
- б) ефективне й дефективне;
- в) централізоване і децентралізоване;
- г) номінальне й корисне.

5. Цехи, дільниці, що беруть безпосередньо участь у виготовленні продукції належать до...

- а) допоміжного виробництва;
- б) експериментального виробництва;
- в) основного виробництва;
- г) енергетичного виробництва.

6. Грошові відносини, в основу яких покладено належне забезпечення фінансової діяльності підприємства, – це...

- а) фондвіддача;
- б) зміст фінансової діяльності;
- в) сукупність кількісних, якісних і ресурсозабезпечуючих завдань;
- г) баланс матеріально-технічного забезпечення.

7. Фінансування – це...

- а) залучення необхідних коштів для покриття потреби підприємства в основному й оборотному капіталі;
- б) матеріальні активи, що утримують для подальшого продажу, перебувають у процесі виробництва;
- в) економічна категорія, що характеризує ефективність трудових витрат і показує здатність праці створювати за одиницю часу певну кількість матеріальних благ;
- г) визначення оптимальної потреби підприємства в матеріальних ресурсах для здійснення виробничо-господарської і комерційної діяльності.

8. Відповідно до джерел коштів фінансування поділяється на...

- а) централізоване і децентралізоване;
- б) номінальне і корисне;
- в) внутрішнє та зовнішнє;
- г) основне і допоміжне.

9. Однією з форм фінансування є...

- а) заохочення;
- б) амортизація;
- в) премія;
- г) кредит.

10. Для об'єктивної оцінки поточних і майбутніх фінансових потреб на підприємстві складається...

- а) зведений кошторис витрат;
- б) фінансовий план;

в) штатний розпис;
немає правильної відповіді.

11. Виріб, що виготовляється вперше, модернізований виріб, що отримав нову якісну характеристику, – це...

- а) енергія;
- б) матеріал;
- в) сировина;
- г) немає правильної відповіді.

12. Етапи життєвого циклу продукції:

- а) впровадження, зростання;
- б) зрілість, старіння;
- в) все перераховане вище;
- г) немає правильної відповіді.

13. План оновлення продукції складається на основі...

- а) завдань стратегічного плану;
- б) звіту з фінансових результатів;
- в) прогнозування матеріальних потреб підприємства;
- г) первинних документів та іншої інформації щодо фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання.

14. Які з наведених нижче розділів плану оновлення продукції зайві?

- а) якісні й структурні зміни портфеля продукції підприємства;
- б) виробництво і реалізація продукції;
- в) екстраполяція сукупного впливу окремих факторів;
- г) персонал і оплата праці.

15. Основні завдання – забезпечення потреб у новій продукції високого технічного рівня та якості, конкурентоспроможної на внутрішньому і зовнішньому ринках, забезпечення та підвищення конкурентоспроможності продукції підприємства вирішуються у процесі...

- а) розробки планових нормативів;
- б) прогнозування номенклатури і обсягів виробництва;
- в) бухгалтерського обліку на підприємстві;
- розробки та впровадження продукції.

16. Планування організаційно-технічного розвитку базується на принципах...

- а) наявності матеріально-технічних ресурсів;
- б) трудомісткості виготовлення одиниці продукції;
- в) кількісних, якісних і ресурсозабезпечуючих завдань;
- г) цілеспрямованості, високого наукового рівня, комплексності, безперервності.

17. Принцип цілеспрямованості означає, що...

- а) план підприємства повинен бути направлений на досягнення високих кінцевих результатів;
- б) до плану мають бути внесені заходи, що відповідають сучасному рівню розвитку науки і техніки;
- в) всі підрозділи підприємства повинні бути охоплені усіма напрямками розвитку науки і техніки;

г) необхідно забезпечувати взаємозв'язок стратегічних і поточних планів.

18. Принцип високого наукового рівня припускає, що...

а) план підприємства повинен бути направлений на досягнення високих кінцевих результатів;

б) до плану мають бути внесені заходи, що відповідають сучасному рівню розвитку науки і техніки;

в) всі підрозділи підприємства повинні бути охоплені усіма напрямками розвитку науки і техніки;

г) необхідно забезпечувати взаємозв'язок стратегічних і поточних планів.

19. Принцип комплексності означає, що...

а) план підприємства повинен бути направлений на досягнення високих кінцевих результатів;

б) до плану мають бути внесені заходи, що відповідають сучасному рівню розвитку науки і техніки;

в) всі підрозділи підприємства повинні бути охоплені усіма напрямками розвитку науки і техніки;

г) необхідно забезпечувати взаємозв'язок стратегічних і поточних планів.

20. Принцип безперервності обумовлює...

а) направлення плану підприємства на досягнення високих кінцевих результатів;

б) внесення заходів, що відповідають сучасному рівню розвитку науки і техніки ;

в) охоплення усіх підрозділів підприємства усіма напрямками розвитку науки і техніки; забезпечення взаємозв'язку стратегічних і поточних планів.

21. Бізнес-план може розроблятися з метою...

а) моделювання системи керування фірмою;

б) обґрунтування розширення каналів збуту продукції;

в) подання у місцеві органи влади;

г) залучення позичкового капіталу.

22. Бізнес-план є:

а) складовою частиною стратегічного плану;

б) складовою частиною фінансового плану;

в) складовою частиною плану інвестицій.

г) немає правильної відповіді...

23. Бізнес-план — це:

а) модель підприємства в майбутньому;

б) план економічного й соціального розвитку підприємства;

в) техніко-економічне обґрунтування діяльності підприємства;

г) документ, що містить систему заходів і дій, направлених на отримання прибутку внаслідок реалізації підприємницького проекту.

24. Яка з перерахованих функцій не є функцією бізнес-плану?

а) оцінка бізнесу;

б) організатор контролю;

в) розробка нових видів діяльності;

г) визначення джерел фінансування.

25. Бізнес-план складається з таких головних розділів:

- а) резюме, опис підприємства й галузі, опис продукту (послуги);
- б) план маркетингу, план виробництва, організаційний, фінансовий плани;
- в) ризики та гарантії, додатки;
- г) все перераховане вище.

Частина 3

Умови виконання завдання: **Надати визначення поняттю або продовжити вираз:**

1. Метою планування собівартості є _____.
2. Собівартість продукції — це _____.
3. Залежно від прийнятого методу розподілу витрат у теорії та практиці використовують такі методи розрахунку собівартості продукції: _____.
4. Метод загальної калькуляції передбачає _____.
5. У сучасному виробництві планова калькуляція собівартості одиниці продукції містить такі типові статті витрат: _____.
6. До статті калькуляції «Втрати від браку» належать: _____.
7. Метод позамовної калькуляції застосовують тоді, коли _____.
8. Метод попроцесної калькуляції передбачає групування витрат за _____.
9. Кошторис витрат — це _____.
10. Фінансове планування — це _____.
11. Основними завданнями фінансового планування є _____.
12. Фінансування — це _____.
13. Джерела фінансування поділяють на _____.
14. До залучених коштів належать: _____.
15. У процесі фінансового планування використовують такі методи: _____.
16. Процес фінансового планування складається з таких етапів: _____.
17. Довгостроковий фінансовий план складають на _____.
18. Операційна діяльність — це _____.
19. Інвестиційна діяльність — це _____.
20. Фінансова діяльність — це _____.
21. Оперативне фінансове планування охоплює розроблення й виконання таких оперативних планів: _____.
22. У платіжному календарі визначають _____.
23. У податковому календарі вказують _____.
24. Касовий план є _____.
25. Бюджет — це _____.
26. Валовий прибуток (збиток) розраховують як _____.
27. Чистий дохід (виручку) від реалізації продукції визначають _____.
28. Фінансовий результат від операційної діяльності - це _____.
29. Чистий прибуток — це _____.
30. Існують такі методи планування операційного прибутку: _____.

Частина 4

Умови виконання завдання: **Навести формулу, за якою розраховується показник та розкрити умовні позначення:**

1. Собівартість готової продукції.
2. Собівартість реалізованої продукції.
3. Планування прибутку за прямим методом.
4. Точка беззбитковості.
5. Запас надійності.
6. Чиста рентабельність.

7. Рентабельність продукції.
8. Рентабельність продажу продукції або обороту.
9. Рентабельність власного капіталу.
10. Коефіцієнт економічної ефективності проекту.
11. Середній або очікуваний час виконання роботи
12. Дисперсія часу виконання роботи
13. Відносне вивільнення чисельності промислово-виробничого персоналу
14. Зниження матеріальних витрат
15. Зміна рівня рентабельності виробництва

Частина 5

Умови виконання завдання: **Розв'язати задачу:**

1. Для створення фірми власники вкладають у статутний фонд капітал у розмірі 200 000 грн. Фірма планує виготовляти і продавати за рік 10 000 пар взуття за ціною 80 грн. за пару. Заробітна плата управлінського персоналу буде складати 68 000 грн. за рік, а робітників – 150 000 грн. за рік. Вартість сировини для виробництва однієї пари взуття становитиме 20 грн. Для відкриття фірми необхідно залучити інвестиції на суму 900 000 грн. Це пов'язано з тим, що вартість будинку складає 400 000 грн. (корисний термін служби 40 років), вартість устаткування – 500 000 грн. (термін служби 5 років). Банк, який обслуговуватиме фірму готовий надати довготерміновий кредит у розмірі 720 000 грн. на таких умовах:

1) фінансування будинку здійснюється за рахунок позички під нерухомість на суму 400 000 грн. Процентна ставка на цю позику складає 10 % річних і виплачується наприкінці року. Позика повинна бути погашена протягом 20 років, а кожен платіж здійснюється наприкінці року;

2) устаткування фінансується позикою на суму 300 000 грн. Процентна ставка на цю позику складає 10 % і виплачується наприкінці року. Позика повинна бути погашена протягом 5 років, кожен платіж здійснюється наприкінці року;

3) інші 20 000 грн. призначені для придбання сировини та виплати заробітної плати. Ці кошти є короткотермівовою позичкою і надаються фірмі на один рік. Вся сума короткотермінового кредиту та 10 % річних процентів повинні бути погашені наприкінці року.

Скласти баланс на початок і кінець періоду, звіт про фінансові результати та звіт про рух грошових коштів.

2. Для заснування приватної фірми з виробництва дитячих іграшок власник може виділити 300 000 грн. Відомо, що за рік буде продаватися 50 000 невеликих іграшок. Середня ціна однієї іграшки – 12 грн. Робітникам буде виплачуватися заробітна плата в сумі 15 000 грн. на рік, Змінні витрати на виробництво однієї іграшки складають 5 грн. Для відкриття фірми необхідні інвестиції в розмірі 500 000 грн. : 150 000 грн. – на придбання приміщення та 350 000 грн. – на придбання обладнання. Строк амортизації будівлі – 40 років, обладнання – 15 років. На придбання приміщення залучається довготерміновий кредит розміром 250 000 грн. на 10 років під 25% річних, які виплачуються наприкінці кожного року. На придбання обладнання залучається кредит розміром 250 000 грн. на 5 років під 10% річних, які також виплачуються наприкінці кожного року.

Для здійснення поточної виробничої діяльності залучається короткотерміновий кредит у розмірі 300 000 грн. на один рік під 7% річних.

Складіть баланс на початок та кінець року, звіт про фінансові результати і звіт про рух грошових коштів за умови, що кредити отримано та майно придбано в один день – 2 січня, а річні платежі здійснюються 31 грудня. Податок на прибуток дорівнює 21%.

3. Власний капітал фірми складає 4 500 грн. , при цьому 3 000 грн. знаходяться на рахунку в банку, а решта – в касі фірми. Складіть баланс на початок та на кінець місяця, а також звіт про рух грошових коштів, якщо на фірмі за цей період будуть здійснені наступні операції: закупівля сировини на суму 2 000 грн. (з них 1 500 грн. сплачується готівкою) в поточному

місяці; придбано обладнання за рахунок короткотермінового кредиту банку в розмірі 4 000 грн.

4. Власний капітал компанії складає 6 000 грн., який повністю знаходиться на рахунку в банку. Для придбання основних засобів компанія взяла короткотерміновий кредит у розмірі 5 000 грн. строком на 2 роки під 56% річних. Компанія також отримала сировину на 1 500 грн. з відстрочкою платежу. За перший рік компанія реалізувала товарів на суму 12 000 грн. Робітникам була сплачена за рік заробітна плата в сумі 4 500 грн. До кінця року компанія розрахувалась за сировину та сплатила відсотки за кредит. Визначте, чи була її діяльність вигідною. Доведіть це за допомогою балансів на початок та кінець періоду та звіту про рух грошових коштів.

5. Власний капітал фірми складає 12 000 грн. При цьому 11 900 грн. знаходяться на рахунку в банку, а решта – в касі. Складіть баланс за таких умов: фірма придбала товари на суму 5 700 грн. на умовах оплати 4 500 грн. одразу та решти наступного місяця; фірма придбала обладнання на суму 50 000 грн., взявши короткотермінову позику в банку; фірма продає товари, вартість придбання яких складає суму 4 000 грн., за 6 700 грн. на умовах негайної оплати 5 700 грн, а решту – через один місяць.

6. Власний капітал фірми складає 12 200 грн. При цьому весь капітал знаходиться на рахунку в банку. Складіть баланс та звіт про рух грошових коштів, якщо: фірма придбала сировину на суму 4 700 грн. на умовах сплати 2 500 грн. одразу та решти наступного місяця; фірма придбала обладнання на суму 7 500 грн. взявши позику в банку під 35% річних; фірма продає вироблені товари за ціною 8 700 грн. за одиницю на умовах негайної оплати 3 700 грн., а решта – через місяць.

8. Методичне забезпечення

Навчально-методичні матеріали (навчальна програма дисципліни, завдання до практичних занять, списки рекомендованої літератури, матеріали для самостійної роботи студентів), що представлені на кафедрі.

Навчально-методичні матеріали (навчальні посібники, навчальна програма дисципліни, плани семінарських занять, методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи студентів, списки рекомендованої літератури), що представлені на кафедрі.

Матеріали кафедри міжнародної економіки з дисципліни на освітньому порталі ХНАДУ (<http://portal.khadi.kharkov.ua>) та сайті дистанційного навчання ХНАДУ (<http://dl.khadi.kharkov.ua>).

9. Література, що рекомендована для самостійної роботи студентів

Основна література

1. Анискин Ю. П. Планирование и контроллинг : учебник / Ю. П. Анискин, А. М. Павлова. — М.: Омега-Л., 2003. — 280 с.
2. Афитов Э. А. Планирование на предприятии : учеб. пособие / Афитов Э. А. — Мн. : Высш. шк., 2001. — 285 с.
3. Горемыкин В. А. Планирование на предприятии / Горемыкин В. А., Бугулов Э. Р., Богомолов А. Ю. — М. : Информ.-издат. дом. «Филинь», 2004. — 520 с.
4. Грант С. Ефективне управління збутом / Грант С. — Д. : Баланс-Клуб, 2002. — 192 с.
5. Гриньова В. М. Фінанси підприємств / В. М. Гриньова, В. О. Коюда. — К. : Знання-Прес, 2004. — 424 с.

6. Лихачева О. Н. Финансовое планирование на предприятии / Лихачева О. Н. — М. : Проспект, 2003. — 263 с.
7. Орлов О.О. Планування діяльності промислового підприємства. Підручник / Орлов О.О. — К. : Скарби, 2003. — 336 с.
8. Пивоваров К. В. Планирование на предприятии : учеб. пособие / Пивоваров К. В. — М. : Издат.-торговая корпорация «Дашков и К^о», 2004. — 232 с.
9. Планування діяльності підприємства : навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. / М. А. Белов, Н. М. Євдокимова, В. Є. Москалюк та ін.; за заг. ред. В. Є. Москалюка. — К. : КНЕУ, 2002. — 252 с.
10. Планування діяльності підприємства : навч. посіб. ; за заг. ред. В. Є. Москалюка. — К. : КНЕУ, 2005. — 384 с.
11. Полторак В. А. Маркетингові дослідження : навч. посіб. / Полторак В. А. — К. : Центр навч. л-ри, 2003. — 387 с.
12. Сергеев И. В. Оперативное финансовое планирование на предприятии / Сергеев И. В. — М. : Финансы и статистика, 2002. — 288 с.
13. Тарасюк Г.М. Бізнес-план: Розробка, обґрунтування та аналіз : навч. посіб. / Тарасюк Г.М. — К. : Каравела, 2006. — 280 с.
14. Тарасюк Г.М. Планування діяльності підприємства : навч. посіб. 3-є вид. / Г.М. Тарасюк, Л.І. Шваб. — К. : Каравела, 2008. — 352 с.
15. Трифилова А. А. Управление инновационным развитием предприятия / Трифилова А. А. — М. : Финансы и статистика, 2003. — 176 с
16. Финч Б. Как написать бизнес-план / Финч Б. — СПб. : Издат. дом «Нева», 2004. — 192 с.
17. Царев В. В. Внутрифирменное планирование / Царев В. В. — СПб. : Питер, 2002. — 496 с.
18. Швайка Л. А. Планування діяльності підприємства : навч. посіб. / Швайка Л. А. — Л. : Новий світ-2000, 2003. — 268 с.

Додаткова література

19. Алексеева М. М. Планирование деятельности фирмы / Алексеева М. М. — М. : Финансы и статистика, 2001. — 248 с.
20. Афонин И. В. Управление развитием предприятия: стратегический менеджмент, инновации, инвестиции, цены : учеб. пособие / Афонин И. В. — М.: Издат.-торговая корпорация «Дашков и К^о», 2002. — 380 с.
21. Белов М. А. Управління виробничою інфраструктурою : навч. посіб. / Белов М. А. — К. : КНЕУ, 1997. — 207 с.
22. Бизнес-план инвестиционного проекта : отечественный и зарубежный опыт. Современная практика и документация : учеб. пособие ; под ред. В. М. Попова. — М. : Финансы и статистика, 1997. — 418 с.
23. Васильков В. Г. Організація виробництва : навч. посіб / Васильков В. Г. — К. : КНЕУ, 2003. — 524 с.
24. Гаркавенко С. С. Маркетинг: підручник / Гаркавенко С. С. — К. : Лібра, 2002. — 712 с.
25. Гончаров В. Н. Оперативное управление производством / Гончаров В. Н., Колосов А. Н., Дибнис Г. И. — М. : Экономика, 1987. — 120 с.
26. Горемыкин В. А., Богомолов А. Ю. Экономическая стратегия предприятия. Учебник. — М.: Информ.-издат. дом «Филинь», Рилант, 2001. — 506 с.
27. Звягинцев Ю. Е. Оперативное планирование и организация ритмичной работы на промышленных предприятиях / Звягинцев Ю. Е. — К. : Техника, 1990. — 135 с.

28. Животова И. Тактические приемы при выводе продукта с рынка / Животова И. // Новый маркетинг. — 2004. — № 1. — С. 22—29.
29. Ковелло Д. Бизнес-планы: полное справочное руководство / Д. Ковелло, Б. Хейзелгрэн. — М. : Лаборатория Базовых Знаний, 1999. — 344 с.
30. Наливайко А. П. Теорія стратегії підприємства. Сучасний стан та напрямки розвитку : Монографія / Наливайко А. П. — К. : КНЕУ, 2001. — 227 с.
31. Нелеп В.М. Планування на аграрному підприємстві / Нелеп В.М. — К. : КНЕУ, 2000. — 372 с.
32. Обеспечение материальными ресурсами и коммерческая деятельность предприятий : учеб. пособие ; под ред. Ф. П. Васюлина. — Мн. : Высш. шк., 1991. — 270 с.
33. Покропивний С.Ф. Бізнес-план: технологія розробки та обґрунтування : навч. посібник / Покропивний С.Ф., Соболь С.М., Швиданенко Г. О. — К. : КНЕУ, 1998. — 208 с.
34. Тарасюк Г.М. Планування діяльності підприємства. Практикум : навчальний посібник / Тарасюк Г.М. — К. : Кондор, 2004. — 266 с.
35. Тарасюк Г.М. Планова діяльність як системний процес управління підприємством : монографія / Тарасюк Г.М. — Житомир : Житомирський державний технологічний університет, 2006. — 469 с.
36. Тянь Р.Б. Планування діяльності підприємства / Тянь Р.Б. К. : МАУП, 1998. — 156 с.
37. Хан Д. Планирование и контроль: концепция контроллинга / Хан Д. — М. : Финансы и статистика, 1997. — 800 с.
38. Хасси Д. Стратегия и планирование / Хасси Д. — СПб. : Питер, 2001. — 384 с.

Укладач:
доцент кафедри
економіки підприємства

Горова Ксенія Олександрівна